

GIÁO DỤC KỸ NĂNG HỢP TÁC CHO TRẺ 5 - 6 TUỔI Ở TRƯỜNG MẦM NON

Lê Quang Hùng, Phạm Thị Thu Thảo, Nguyễn Thị Hằng, Nguyễn Thị Thùy Trâm, H Phôn Niê
Khoa Sư phạm, Trường Đại học Tây Nguyên

Tóm tắt: Giáo dục kỹ năng hợp tác cho trẻ em là một trong những nhiệm vụ thiết yếu trong chương trình giáo dục mầm non, đặc biệt đối với trẻ 5-6 tuổi, nhằm góp phần chuẩn bị tốt nhất cho quá trình chuyển tiếp lên các bậc học tiếp theo. Thực tiễn cho thấy các trường mầm non đã chú trọng đến việc rèn luyện kỹ năng hợp tác cho trẻ. Tuy nhiên, hiệu quả của các hoạt động nhóm còn thấp, đặc biệt ở trẻ 5-6 tuổi, do các em chưa nắm được cách phối hợp, hỗ trợ lẫn nhau để đạt mục tiêu chung hoặc giải quyết các mâu thuẫn phát sinh trong nhóm. Bài viết này đề cập đến nhận thức, mục tiêu, biểu hiện, nội dung, các yếu tố ảnh hưởng và phương pháp giáo dục kỹ năng hợp tác cho trẻ 5-6 tuổi thông qua các trò chơi đóng vai theo chủ đề.

Từ khóa: Giáo dục; kỹ năng hợp tác; trẻ 5-6 tuổi; trò chơi đóng vai theo chủ đề; giáo viên; mầm non.

EDUCATING COOPERATIVE SKILLS FOR 5-6-YEAR-OLD CHILDREN IN PRESCHOOLS

Le Quang Hung, Pham Thi Thu Thao, Nguyen Thi Hang, Nguyen Thi Thuy Tram, H Phon Nie
Faculty of Education, Tay Nguyen University

Abstract: Educating Cooperative Skills for Children Educating cooperative skills in children is one of the essential tasks in the preschool education program, especially for 5-6-year-olds, contributing to the best preparation for their transition to subsequent educational levels. Practical experience shows that preschools have focused on teaching cooperative skills. However, the effectiveness of group activities remains low, particularly among 5-6-year-olds, as they have yet to grasp how to coordinate and support one another in achieving common goals or resolve conflicts that arise within the group. This article discusses the awareness, objectives, manifestations, content, influencing factors, and methods of educating cooperative skills for 5-6-year-olds through thematic role-playing games.

Keywords: Education; cooperative skills; 5-6-year-olds; thematic role-playing games; teachers; preschool.

Nhận bài: 16/03/2025

Phản biện: 10/04/2025

Duyệt đăng: 13/04/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong xu thế toàn cầu hóa hiện nay, vấn đề giáo dục triển kỹ năng hợp tác (KNHT) cho trẻ mầm non có ý nghĩa thiết thực, hướng vào phát huy năng lực, phẩm chất, kỹ năng của người học. Hình thành và phát triển KNHT sẽ giúp trẻ dần tự tin hơn, biết giao tiếp, phối hợp với mọi người tốt hơn. Trẻ sẽ nhận ra những giá trị của “Hợp tác”; sự nỗ lực, trách nhiệm cùng nhau, sự ràng buộc về tính kỉ luật hay những cảm xúc khi hưởng thụ kết quả... sẽ khiến hoạt động hợp tác luôn là những trải nghiệm hấp dẫn và bổ ích với trẻ.

Trong chương trình giáo dục mầm non (GDMN), với trẻ 5-6 tuổi, KNHT được nêu ra ở mục tiêu giáo dục lĩnh vực tình cảm, kỹ năng xã hội (KNXH): “Có một số kỹ năng sống: tôn trọng, hợp tác, thân thiện, quan tâm, chia sẻ” và kết quả mong đợi là: “Biết trao đổi, thỏa thuận với bạn để cùng thực hiện hoạt động chung (chơi, trực nhật...)”. Tổ chức giáo dục KNHT phải tạo điều kiện, cơ hội cho trẻ trải nghiệm luyện tập KNHT với các nhiệm vụ cụ thể, phù hợp với khả năng của trẻ 5-6 tuổi trong các hoạt động hấp dẫn, đa dạng ở trường mầm non. Trẻ 5-6 tuổi mới là giai đoạn có nhiều thuận lợi để giáo dục KNHT, lứa tuổi

này trẻ thích được chơi đồng đội theo các nhóm nhỏ, biết bắt chước bạn chơi cùng.... Mục tiêu giáo dục về lĩnh vực tình cảm xã hội của trẻ 5-6 tuổi được xác định trong “Hướng dẫn thực hiện chương trình trẻ 5-6 tuổi”. Đó là: “chơi thân thiện với bạn; thể hiện sự quan tâm đến người khác bằng lời nói, cử chỉ, hành động”. Như vậy, chương trình GDMN đã khẳng định sự cần thiết của việc giáo dục KNHT cho trẻ mẫu giáo nói chung và trẻ 5-6 tuổi nói riêng.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Phương pháp nghiên cứu

* **Mục đích khảo sát:** Thu thập các số liệu thực tế và khách quan về thực trạng giáo dục KNHT của trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non.

* **Nội dung khảo sát:** Khảo sát thực trạng về nhận thức, mục đích, biểu hiện, nội dung, các yếu tố tác động và các hình thức giáo dục KNHT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non.

* **Khách thể khảo sát:** chúng tôi khảo sát 31 giáo viên và 87 trẻ 5-6 tuổi trong học kì 2 năm học 2024-2025 tại trường Mầm non Hoa Pơ Lang, phường Ea Tam, TP. Buôn Ma Thuột.

* **Phương pháp và công cụ khảo sát:** Sử dụng

phương pháp khảo sát điều tra bằng bảng hỏi, phỏng vấn và thống kê trong nghiên cứu KHGD.

2.2. Thực trạng giáo dục KNHT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non

** Nhận thức của giáo viên mầm non về giáo dục KNHT cho trẻ 5-6 tuổi*

- *Về sự cần thiết giáo dục KNHT cho trẻ 5-6 tuổi:* Đa số giáo viên được điều tra coi việc giáo dục KNHT ở trẻ 5-6 tuổi là rất cần thiết (96.8%); Tương đối cần thiết (3.2%). Không có ý kiến nào cho rằng giáo dục KNHT cho trẻ là không cần thiết. Như vậy có thể thấy 100% giáo viên đã nhận thức được mức độ cần thiết phải giáo dục KNHT cho trẻ 5-6 tuổi.

- *Quan niệm của giáo viên về KNHT cho trẻ 5-6 tuổi:* chúng tôi khảo sát 31 giáo viên cho thấy các ý kiến của GV có độ tập trung không cao, phần đông hiểu chưa đầy đủ về KNHT. Có 51,61% GV lựa chọn quan niệm KNHT “Là một nhóm trẻ (từ 2 thành viên trở lên) để thực hiện một công việc”; có 29,03% “Là biểu hiện năng lực phối hợp của các thành viên trong nhóm nhằm thực hiện mục tiêu hoạt động trên cơ sở vận dụng tri thức, kỹ năng, kinh nghiệm đã có” và có 19,35 “Là một nhóm trẻ hoạt động cùng nhau”. Cách hiểu này có phần đúng nhưng chưa đầy đủ bởi hợp tác không chỉ là tập hợp một số thành viên thực hiện nhiệm

vụ chung mà phải có sự phối hợp với nhau; thể hiện năng lực của mỗi cá nhân dựa vào tri thức, kỹ năng, cảm xúc của cá nhân đó. Khi phỏng vấn, có một số giáo viên quan niệm rất đơn giản: “KNHT là một nhóm trẻ chơi cùng với nhau”.

- *Nhận thức của giáo viên về các KNHT thành phần của trẻ 5-6 tuổi:* Kỹ năng được GV lựa chọn nhiều nhất là KN trao đổi (90,32%); KN phối hợp, hỗ trợ (74,19%); KN phân công (61,29%). Đây là những KN cơ bản cần có để thực hiện hoạt động hợp tác. Ở mức thấp như: KN đánh giá kết quả hoạt động (32,26%); KN giải quyết mâu thuẫn (25,81%) và có 12,90% Các KN khác.

- *Nhận thức của giáo viên về mục đích của việc giáo dục KNHT cho trẻ 5-6 tuổi:* Đa số giáo viên đã nhận thức được ý nghĩa của việc giáo dục kỹ năng này trong sự phát triển của trẻ, cụ thể như sau: Góp phần phát triển các KNXH cho trẻ; Rèn luyện các hành động phối hợp với bạn trong giải quyết các nhiệm vụ; được nhiều giáo viên lựa chọn (trên 60%); đặc biệt mục đích “Giáo dục các phẩm chất: chia sẻ, đoàn kết, chấp nhận sự khác biệt...” có 83,87% ý kiến. Như vậy, giáo viên đánh giá cao việc phát triển các quan hệ xã hội và một số phẩm chất nhân cách nếu trẻ được giáo dục KNHT.

- *Ý kiến của giáo viên về những biểu hiện về KNHT của trẻ 5-6 tuổi*

Bảng 1. Biểu hiện KNHT của trẻ 5-6 tuổi

TT	Biểu hiện về KNHT	SL	%
1	Thích tham gia các hoạt động nhóm và tập thể	25	80,65
2	Chủ động trao đổi về mục tiêu mà nhóm phải thực hiện	16	51,61
3	Biết lắng nghe và chia sẻ ý kiến với bạn	23	74,19
4	Biết chấp nhận sự phân công hoặc biết thương lượng với bạn	15	48,39
5	Biết chịu trách nhiệm phần việc của mình	17	54,84
6	Biết tạo không khí đoàn kết và giải quyết được xung đột nếu có	14	45,16
7	Chủ động hỗ trợ bạn khi thấy bạn gặp khó khăn	15	48,39
8	Phối hợp với bạn trong quá trình hoạt động	24	77,42
9	Tiếp nhận kết quả hoạt động nhóm một cách tích cực	13	41,94
10	Biết đánh giá hoạt động của nhóm, bạn và bản thân.	16	51,61
11	Biết chấp nhận sự khác biệt của bạn	12	38,71
12	Biết phối hợp hành động với bạn một cách có hiệu quả	22	70,97

Các biểu hiện được giáo viên lựa chọn nhiều nhất là: *Thích tham gia các hoạt động nhóm và tập thể (80,65%); Phối hợp với bạn trong quá trình hoạt động (77,42%); Biết lắng nghe và chia sẻ ý kiến với bạn (74,19%) và Biết phối hợp hành động với bạn một cách có hiệu quả (70,97%).*

Trên 50% là ở các biểu hiện: Chủ động trao đổi về mục tiêu của nhóm; Biết chịu trách nhiệm phần việc của mình; Biết đánh giá hoạt động của nhóm, bạn và bản thân. Các biểu hiện còn lại có tỉ lệ lựa chọn thấp.

- *Nội dung của giáo dục KNHT cho trẻ 5-6 tuổi*

Bảng 2. Nội dung giáo dục KNHT cho trẻ 5-6 tuổi

TT	Nội dung giáo dục KNHT	SL	%
1	Kích thích trẻ có mong muốn hợp tác với bạn	26	83,87
2	Giúp trẻ xác định được các tình huống đòi hỏi sự hợp tác	22	70,97
3	Giúp trẻ nắm được các yêu cầu của quá trình hợp tác với bạn	13	41,94
4	Cung cấp cho trẻ một số cách thức hợp tác	11	35,48
5	Dạy trẻ các kĩ năng: phân công, phối hợp, hỗ trợ, kiểm soát cảm xúc, đánh giá kết quả hoạt động	19	61,29
6	Giáo dục trẻ có thái độ vui vẻ, đoàn kết, sẵn sàng hỗ trợ bạn	23	74,19

Đa số giáo viên thấy được sự cần thiết của một số nội dung giáo dục KNHT cho trẻ là: Kích thích mong muốn hợp tác ở trẻ (83,87%); Giáo dục thái độ vui vẻ đoàn kết (74,19%); Giúp trẻ xác định các tình huống cần sự hợp tác (71,2%)... nhưng vẫn còn nhiều giáo viên chưa chú ý vào những nội dung quan trọng của việc dạy KNHT cho trẻ như Cung cấp một số cách thức hợp tác chỉ (35,48%) GV lựa chọn.

- Về các yếu tố tác động đến việc giáo dục KNHT của trẻ 5-6 tuổi: Giáo viên đánh giá cao một số yếu tố ảnh hưởng đến việc giáo dục KNHT của trẻ như: Quan hệ của trẻ trong nhóm bạn; Khả năng giao tiếp với bạn (74,19%); Cách tổ chức hoạt động của giáo viên (64,52%); Kỹ năng thực hiện hoạt động; Môi trường hoạt động của trẻ (61,52%). Hai yếu tố được đánh giá thấp nhất là: Hiểu biết và kinh nghiệm hoạt động của trẻ, Trách nhiệm và sự nỗ lực (chỉ chiếm từ 29% đến 35%). Đây là hai yếu tố thuộc đặc điểm tâm sinh lý có sự ảnh hưởng lớn đến hoạt động hợp tác của trẻ 5-6 tuổi.

- Về các hình thức giáo dục KNHT cho trẻ 5-6 tuổi: Lựa chọn từ (61% đến 74%) ý kiến giáo viên cho rằng: Hoạt động vui chơi; Hoạt động lao động; Hoạt động học tập; Hoạt động lễ hội; Hoạt động sinh hoạt hàng ngày có nhiều ưu thế giáo

dục KNHT cho trẻ 5-6 tuổi. Thấp nhất là các hoạt động tham quan (45,16%) lựa chọn, vì trong thực tế các hoạt động này ít được tổ chức hơn.

III. KẾT LUẬN

Giáo dục KNHT cho trẻ mầm non nói chung và trẻ 5-6 tuổi nói riêng là một vấn đề đang được quan tâm trong thực tiễn GDMN. Chương trình GDMN nói chung và giáo dục trẻ 5-6 tuổi nói riêng đã quan tâm đến vấn đề hình thành và phát triển KNHT cho trẻ. Mục tiêu, nội dung của chương trình 5-6 tuổi đã đề cập đến một số kỹ năng, thái độ cần dạy trẻ trong quá trình hợp tác như KN phối hợp, đánh giá, sự thân thiện, quan tâm bạn... Hình thức, phương pháp tổ chức hoạt động cho trẻ được nêu ra đa dạng nhưng mang tính chất khái quát chung cho việc giáo dục tất cả các lĩnh vực. Vì thế, việc vận dụng như thế nào để rèn luyện, phát triển từng KNXH của trẻ trong đó có KNHT là phụ thuộc vào vai trò của giáo viên.

Nguyên nhân cơ bản dẫn đến kết quả thực trạng KNHT của trẻ còn hạn chế, đó là: môi trường chưa thực sự kích thích trẻ hợp tác, chưa tận dụng ưu thế của các hoạt động ở trường MN để tạo các cơ hội cho trẻ hoạt động cùng nhau, giáo viên còn hạn chế trong vai trò là người khơi gợi, hỗ trợ những ý tưởng của trẻ.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Thông tư số 01/VBHN-BGDĐT, ngày 24/01/2017 của Bộ Giáo dục và Đào tạo Ban hành chương trình Giáo dục mầm non.
2. Nguyễn Thanh Bình (2011), *Giáo trình chuyên đề Giáo dục kỹ năng sống*, NXB Đại học Sư phạm Hà Nội
3. Lê Thị Ánh Tuyết và cộng sự (2017), *Hướng dẫn tổ chức thực hiện chương trình giáo dục mầm non mẫu giáo nhỏ (4-5 tuổi)*, NXB Giáo dục Việt Nam, Hà Nội
4. Ramani G. B. (2005), *Cooperative play and problem solving in preschool children*, Master's Thesis, Pittsburgh, PA: University of Pittsburgh.
5. Ramani G.B., Sarah H. E. (2015), *It all adds up: Learning early math through play and games*, Phi Delta Kappan, 96(8): 27-32